

Klausuleret til tirsdag d. 14. maj kl. 6:

Pressemeddelelse fra Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Sportsfiskerforbund

Flere gylleulykker bør føre til skrapere krav

En række alvorlige ulykker med gylleudslip får nu Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Sportsfiskerforbund til at kræve skrapere krav til opbevaring og håndtering af gylle og andet forurenende biologisk materiale.

I slut april gik det galt igen med et gylleudslip. Denne gang ved Skive nær Limfjorden. Ugen før skete det ved Gelsted på Fyn. Begge gange har landmænd kørt gylle ud på vandmættede marker, der ikke kunne suge gyllen. I stedet er den løbet ud i vandløb og har forurennet naturen.

Rundt om i Danmark er der de seneste måneder sket en række lignende miljøulykker med gylle og andet næringsrigt biologisk affald, der er løbet ud i åer og søer og har slået fisk og andet liv ihjel.

Problemerne skyldes især de meget regnfulde våde vintre de seneste år, som ifølge eksperter skyldes klimaforandringer. Det har givet vandmættede marker og overfyldte gylletanke og ført til miljøulykker.

- Det kan have fatale konsekvenser for vandmiljøet, hver gang der sker gylleudslip. Flere steder i landet er det gået galt – andre steder har det været tæt på. Derfor bør der strammes op på kravet til opbevaring og opsyn, når man håndterer store mængder biomateriale, der kan forurene og dræbe naturen, lyder det fra Thyge Nygaard, landbrugspolitisk seniorrådgiver i Danmarks Naturfredningsforening.

Krav om mere plads i gylletank

Vinterens store regnmængder har gjort markerne så våde, at de ikke kan suge den regn, der er faldet. Markerne ligner mange steder fortsat blanke søer og har generelt været så våde, at landmænd i år først har kunne komme ud med gyllesprederen med måneders forsinkelse.

Flere steder er det som på Fyn sket på fortsat vandmættede marker, hvor gyllen har svært ved at trænge ned i den våde jord. I stedet løber den ud i vandmiljøet, hvor den forurener de i forvejen belastede søer og fjorde.

De våde vintre og marker vil med klimaforandringerne være et tilbagevendende problem. Derfor foreslår Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Sportsfiskerforbund konkret, at kravene til opbevaringskapacitet for gylle hæves med minimum én måned. Så svinebrug skal kunne opbevare 10 måneders gylleproduktion og kvægbrug 8-10 måneders.

- De langt større regnmængder, der følger med klimaforandringerne, kræver større kapacitet alle steder, hvor man opbevarer gylle og andet biologisk affald, der kan forurene vandmiljøet. Derfor skal der stilles krav til, at landets gylletanke bliver opgraderet, så der ikke er risiko for overløb og miljøulykker, lyder det fra Lars Brinch Thygesen, natur- og miljøkonsulent i Danmarks Sportsfiskerforbund.

Samtidig foreslår de to organisationer, at der stilles krav om, at alle gylletanke skal overdækkes, så de ikke bliver fyldt med regn, der får gyllen til at løbe over. Lige nu gælder overdækningskravet kun for nyere gylletanke.

Skærpet opsyn med gylletanke

Flere miljøulykker sker, når teknik svigter, uden at det bliver opdaget. Til stor skade for det omkringliggende vandmiljø. Bl.a. i Nordjylland, hvor en pumpe uden opsyn svigtede og sendte gylle med 12-15 tons forurenende kvælstof ud i Spøttrup sø. Den har udløb til Limfjorden, hvor kvælstoffet kan forværre det i forvejen meget dårlige vandmiljø.

Ifølge Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Sportsfiskerforbund bør der strammes op på sikkerheden.

- Både landmænd og virksomheder, der opbevarer og håndterer store mængder forurenende materiale skal sikre, at pumper og andet teknik virker. For konsekvenserne for naturen kan være store, når de svigter, siger Lars Brinch Thygesen, natur- og miljøkonsulent i Danmarks Sportsfiskerforbund.

Det er kommunerne, der har tilsynspligten med håndteringen af gylle, og med henvisning til de seneste måneders - og års miljøulykker, mener Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Sportsfiskerforbund, at kommunerne i deres tilsyn bør skærpe indsatsen for at håndhæve de regler, der kan hindre gylleulykker, og at der ikke må blive set gennem fingrene med forhold, som er på kant med husdyrsgødningsbekendtgørelsen.

- Det er vigtigt, at myndighederne forebygger miljøulykkerne ved en grundig kontrol. Når der fx i bekendtgørelsen står, at man ikke må bringe gylle ud på markerne, når der er fare for vandmiljøet, så skal kommunerne håndhæve den regel, før ulykken sker, og ikke først skride ind, når gyllen er bragt ud på den vandmættede mark og truer med at forurene naturen, siger Thyge Nygaard, landbrugspolitisk seniorrådgiver i Danmarks Naturfredningsforening.

Nationale myndigheder har intet overblik over problemet

En aktindsigt viser, at Miljøstyrelsen ikke har nogen opgørelse eller overblik over, hvor ofte kommunernes beredskab er rykket ud for at forhindre eller rydde op efter et gylleudslip.

Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Sportsfiskerforbund opfordrer derfor til, at kommunerne fremadrettet får pligt til at indberette til Miljøstyrelsen, når det sker. Så vi som samfund får et overblik over miljøproblemets omfang og kan tage hånd om det.

En opgørelse over medieomtale af gylleulykker foretaget af Danmarks Naturfredningsforening via søgning i Infomedia og på danske nyheds-websides, viser, at der blot i de seneste tre måneder (februar-april 2024) har været omtale af mindst 17 udslip af gylle og andet forurenede biologisk affald, der har forurenede naturen og ofte krævet akut indsats fra det kommunale beredskab.

Samtidig indikerer søgningen på medieomtale af gylleulykker i de seneste år, at antallet af omtalte hændelser er steget. Med omtale af mindst 13 gylleulykker i 2023, mindst 6 omtalte hændelser i 2022 og mindst 7 omtalte hændelser i 2021. Opgørelsen over problemet via mediesøgning er selvklart forbundet med stor usikkerhed, men peger i klar retning af, at problemet er vokset markant med de to meget våde vintre i 2023 og 2024.

Se oversigt over gylleulykker i perioden februar-april (st. maj) 2024 med links til medieomtalen:

- 9. maj: [Ved Vordingborg](#) rykkede beskedskabet ud ved gylleudslip
- 7. maj: [Ved Struer](#) var vandet kulsort efter gylle var løbet af marker og ned i Hummelmose Bæk
- 27. april: [Ved Frederikshavn](#) strømmede stor mængde gylle ud tæt ved vandløb
- 23. april: [Ved Salling/Skive](#) løb gylle fra våd mark ud i bæk – [og ud i fjorden](#)
- 15. april: [Ved Gelsted på Fyn](#) blev store mængder gylle kørt ud på en vandmættet mark og forurenede vandmiljøet
- 15. april: [Ved Galten nær Skanderborg](#) tabte gylletransport flere kubikmeter gylle
- 10. april: [Ved Ringsted](#) blev landmænd politianmeldt for at hælde store mængder gylle i kloaksystemet
- 26. marts: [Ved Østbirk i Østjylland](#) løb gylle ud fra mark og ud på vej.
- 21. marts: [Ved Sønder Onsild syd for Hobro](#) skete et større gylleudslip, da gylletank løb over
- 20. marts: [Ringsted kommune politianmelder](#) en biogas-virksomhed efter at store regnmængder har ført til gylleforurening af et vandløb.
- 19. marts: [Ved Skive i Vestjylland](#) løb op mod 3000 kubikmeter gylle ud af en gyllebeholder og ned i en nærliggende å og videre ud i Spøttrup Sø.
- 19. marts: [Ved Struer](#) måtte beredskabet ud til forurening af Kvistrup Møllebæk, efter gylleudbringning på våde marker.
- 7. marts: [Ved Løvel nær Viborg](#) løb en større mængde gylle ud af en gyllebeholder
- 6. marts: [Ved Struer](#) var øvre del af Kjærgård Bæk ved Sdr. Hjerm tæt på at blive kvalt efter bundfald fra gylletank var lagt ud på en mark
- 1. marts: [Ved Øster Lindet i Sønderjylland](#) lækkede en gylletank og førte til et alvorligt udslip, der truede en nærliggende badesø.
- 27. feb.: [Ved Struer blev Roenborg](#) bæk forurenede med kulsort gylle fra biogasanlæg
- 12. feb: [Ved Thyregod i Sønderjylland](#) svigtede en pumpe ved en gylletank og brandfolk kæmpede i fem timer for at forhindre gylle i at ødelægge naturen.
- 10. feb: [Ved Slagelse](#) forurening ved gylleudslip ved Hovvejen
- 6. feb: [Ved Aars i Nordjylland](#) truede 200 kubikmeter gylle en nærliggende å, da en større gyllebeholder løb over.

Fakta:

Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Sportsfiskerforbund forslag til skrappe krav til gyllehåndtering:

- 1) Kravene til opbevaringskapacitet for gylle hæves med minimum én måned. Så svinebrug skal kunne opbevare 10 måneders gylleproduktion og kvægbrug 8-10 måneders.
- 2) Krav om at alle gylletanke bliver overdækket.
- 3) Skærpet indsats fra kommunerne for at håndhæve reglerne i husdyrsgødningsbekendtgørelsen.
- 4) Indberetningspligt til Miljøstyrelsen for kommunerne, når der har været et gylleudslip.

Kontakt:

Thyge Nygaard

Landbrugspolitisk seniorrådgiver, Danmarks Naturfredningsforening

Mobil: 31 19 32 55

E-mail: tny@dn.dk

Lars Brinch Thygesen

Natur- og miljøkonsulent, Danmarks Sportsfiskerforbund

Mobil: 40 14 10 77

E-mail: lbt@sportsfiskerforbundet.dk

Eller for pressehjælp:

Claus Garde Bergmann,

Presseansv. for havmiljø og fiskeri, Danmarks Naturfredningsforening

Mobil: 61 78 24 80

E-mail: claus@dn.dk